Į LAISVĘ

Nr. 13 — Kaina 20 kap.

LEIDŽIA LIETUVIŲ AKTYVISTŲ FRONTAS

1941. VII. 8 — Antradienis

Stalino linija daugely vietų jau pralaužta

Visu frontu puolami sustiprinimai. Baltijos jūroje įvykęs laivų mūšis, iš kurio sovietų laivai paspruko

BERLYNAS. VII. 7. ELTA. DNB patyrė, kad vakar

vokiečiai įsibrovė į bolševikų sustiprinimo linijos punktus.

Sunkioje kovoje buvo paimta 20 moderniškai įrengtų bunkerių. Šiame ruože vokiečių kariuomenė paėmė 154 tankus, kovos ir žvalgybinių tankų, o taip pat apie 100 vidutinių ir sunkiųjų patrankų.

BERLYNAS. VII. 7. ELTA. DNB praneša, kad iš Volynijos besitraukiantieji bolševikai bando pasiekti modernius Stalino linijos įtvirtinimus.

Kaip DNB yra patyrusi, vokiečių kariuomenė pradėjo pulti šią sutvirtinimų sistemą. Daugelyje vietų įgalėjus čia esančius smarkiai apginkluotus sustiprinimų punktus,

vokiečių kariuomenė liniją jau yra pralaužusi ir jie tęsia savo žygį pirmyn.

BERLYNAS. VII. 7. ELTA. Toliau puolant Stalino linijos įtvirtinimus, kaip DNB iš kompetentingų sluoksnių patyrė, vienas vokiečių pėstininkų dalinys liepos 6 d. puolė vieną stiprų įtvirtinimą, kuriame politiniai komisarai paliko žūti įgulą. Po atkaklių kautynių, kurios iš dalies vyko požemio eigose, pateko į nelaisvę 20 išlikusiųjų gyvų įtvirtinimo įgulos žmonių. Tarp kitų pasidavė aštuonios moterys, kurias sovietai buvo apginklavę ir pasiuntę į mūšį.

Fiurerio vyriausioji būstinė. VII. 7. ELTA. Vyriausioji vokiečių kariuomenės vadovybė praneša: Besarabijoje vokiečių ir rumunų kariuomenės daliniai, atrėmę priešpuolius, toliau puola priešą. Bukovinoje rumunų, o į šiaurės vakarus nuo jų vengrų karinės pajėgos pasiekė Dnestro aukštupį. Buvo paimti Černovicai. Priešas plačiu frontu persiekiojamas anapus Seretho upės. Į šiaurę nuo Pripetės raistų vokiečių kariuomenės daliniai, kaudamiesi, veržiasi plačiu frontu link Dnepro ir Dauguvos aukštupio. Vokiečių ir suomių kariuomenių dalinių veiksmai planingai vyksta toliau. Vokiečių karo aviacijos eskadrilės ir vakar sunaikino didelį skaičių priešo šarvuočių bei autosunkvežimių, išvedė iš rikiuotės sovietų baterijas, sugriovė geležinkelių traukinius, transporto kelius ir municijos sandėlius. Be to, sėkmingi puolimai iš oro buvo nukreipti prieš besitraukiančias priešo voras Ukrainoje, o taip pat prieš įsitvirtinimų įrengimus. Kiti junginiai bombardavo priešo kariuomenės dalinius Smolensko srityje ir į rytus nuo Peipuso ežero. Kovos ir smingamieji kovos lėktuvai parėmė žeminės kariuomenės dalinių veržimąsi į priekį žvejų pusiasalyje ir apmėtė priešo bazes visų kalibrų bombomis. Liepos 6 dieną sovietai iš viso neteko 204 lėktuvų, iš jų 160 per kovas ore, 41 lėktuvas buvo sunaikintas ant žemės, 3 numušti minoms ieškoti laivų. 10 vokiečių lėktuvų negrįžo. Rytinėje Baltijos jūroje vokiečių minoms ieškoti laivai susitiko su keturiais sovietų laivais naikintojais. Vieną valandą užtrukusios kovos metu vienas laivas naikintojas artilerijos sviedinių buvo apgadintas ir priešas po to pasitraukė. Tie patys minoms ieškoti laivai atrėmė septynis priešo bombonešių puolimus ir ta proga numušė tris sovietų lėktuvus.

Kovoje prieš Didžiąją Britaniją karo aviacija Šv. Jurgio sąsiauryje nuskandino du prekinius laivus bendros 10.000 tonų talpos. Praėjusią naktį kovos lėktuvai sėkmingai bombardavo aerodromus vidurinėje Anglijoje ir uostų įrengimus britų salos pietiniame ir pietų rytų pajūryje. Buvo tęsiamas britų uostų užminavimas.

Šiaurės Afrikoje vokiečių ir italų kovos bei smingamieji kovos lėktuvai taikliai bombardavo priešlėktuvinės artilerijos pabūklų ir artilerijos pozicijas ties Tobruku. Mėgindamas pulti dienos metu, priešas vakar ties Lamanšo sąsiauriu neteko 19 lėktuvų, numuštųtų naikintuvų ir priešlėktuvinės artilerijos pabūklų, dar vieną numušė karo laivyno artilerija. Britų kovos lėktuvai praėjusią naktį numetė sprogdinamųjų ir padegamųjų bombų įvairiose vakarinės Vokietijos vietose. Buvo užmušta keleta civilinių gyventojų. Gyvenamuose kvartaluose, tarp kitko, Dortmunde kilę gaisrai buvo greit užgesinti. Per šiuos puolimus ir per vieną naktinį prasiveržimą link okupuotosios Prancūzijos teritorijos pajūrio naktiniai naikintuvai ir priešlėktuvinė artilerija numušė aštuonis kovos lėktuvus.

Nuo liepos 3 iki 6 dienos buvo numušti 83 britų lėktuvai, iš jų 58 per kovas ore ir naktinių naikintuvų, 21 — priešlėktuvinės artilerijos, keturi — karo laivyno vienetų. Per tą patį laikotarpį kovose su Didžiąja Britanija buvo numušti 9 vokiečių lėktuvai.

Per kovas rytuose ypač pasižymėjo vyresnysis leitenantas Knaakas, vyresnysis viršila Werneris, viršilos Hautas bei Prohaska iš vieno mokomojo pulko ir leitenantas Populo iš vieno šaulių pulko.

Vyresnysis leitenantas Philippas liepos 4 dieną pasiekė 31-jį, 32-jį ir 33-jį laimėjimą ore, o vyresnysis viršila Beieris praėjusią naktį pasiekė devintąjį ir dešimtąjį naktinį naikintuvų laimėjimą. Per tankų kovą ties Dubno ypač pasižymėjo viena kapitono Schulco vadovaujama priešlėktuvinės artilerijos generolo Goeringo pulko baterija, o taip pat leitenantas Vilmskoetteris. Jūrininkų grandinis Ernst Kellneris lengvu priešlėktuviniu pabūklu numušė jau trečiąjį britų lėktuvą.

BERLYNAS. VII. 7. ELTA. DNB praneša, kad tarp Baskido ir Pripetės sumušti bolševikai bando skubiai pasitraukti į Stalino liniją. Tačiau vokiečių kariuomenės smogiamosioms dalims, tankams ir lėktuvams spaudžiant, tik nedidelei jų daliai pasiseks tikslą pasiekti.

Negirdėto baisumo žudynės Dubne

Besitraukdami bolševikai kirviais žudė kalinius arba juos kišdavo į verdantį vandenį ir plėšdavo odą

BERLYNAS. VII-7. ELTA. Apie bolševikų žudynes Dubno valstybiniame kalėjime Berlyno spauda pateikia daugiau smulkmenų iš įvairių karo korespondentų pranešimų. Korespondentas Werneris Muelleris praneša, kad kalėjimo vidaus kiemas teikė šiurpų vaizdą.

Čia ilgomis eilėmis gulėjo sužaloti lavonai daugiau kaip 100 politinių kalinių,

daugiausia ukrainų ir lenkų. Turimomis žiniomis, šitie žmonės buvo įmesti į kalėjimą už visai nedidelius nusikaltimus, kartais už niekingas smulkmenas, kurios būdavo išpučiamos iki nusikaltimo. Pavyzdžiui, vienas darbininkas, du kartu pasivėlinęs į darbą, buvo pusei metų įmestas į politinį kalėjimą.

Šiame kalėjime su kaliniais buvo elgiamasi gyvuliškai. Suimtieji buvo visiškai palikti kalėjimo sargų sadistų savavaliai.

Toliau korespondentas praneša: „Kada birželio 26 d. prie Dubno atžygiavo vokiečių kariuomenė, kalėjimo direktorius bolševikas nutarė visus kalinius išžudyti. Nenorėdami, kad kaliniai juos pažintų,

kalėjimo sargai šaudė į juos per skyles duryse. Šitame žudyme dalyvavo ir kalėjimo sekretorė, žydė Bornštein. Kai kuriuose skyriuose kaliniai buvo užpulti su kirviais ir sukapoti iki nepažinimo.

Biauriausieji sadistiški metodai buvo taikomi kaliniams vyrams.

Jų rankos ir kojos buvo kišamos į verdantį vandenį, o po to nuo jų buvo nuplėšiama oda.

Vokiečių kariuomenė užtiko šituose kalėjimuose baisų vaizdą. Beveik kiekvienoje celėje gulėjo krauju paplūdusios aukos. Kieme buvo rastos nužudytos aukos, nuo kurių buvo nuplėštos odos“. Pranešime nurodoma ir tai, kad

vokiečių valdžios organams pavyko sugauti aštuonis svarbiausius kaltininkus, kurie buvo tinkamu būdu nubausti.

Lucke buvo išžudyta apie 1.500 suimtųjų

BERLYNAS. VII-7. ELTA. Apie bolševikų masines žudynes Berlyno spauda deda pranešimus iš Lucko, iš kurių aiškėja, kad taip pat ir Lucke bolševikų kalėjime buvo 4.000 suimtųjų, kurių tarpe daugiausia ukrainų. Jiems buvo įsakyta iš kalėjimo išeiti ir pranešta, kad jie paleidžiami. 1.500 žmonių turėjo pereiti į kitą kiemą, kuriame granatomis ir kulkosvaidžiais jie buvo išžudyti. Paskutinieji lengvai ir sunkiai sužeisti buvo pribaigti pistoletais.

BERLYNAS. VII 7. ELTA. DNB praneša, kad rumunų kariuomenės daliniai abipus Černovicų įsibrovė į besitraukiančių bolševikų dalis. Nors sovietų kariuomenės pasitraukimą dengė stiprios tankų jėgos, tačiau rumunai smarkiai žengia pirmyn.

Iš suomių—sovietų fronto

BERLYNAS. VII. 7. ELTA. Pranešama, kad liepos 4 d. Suomijos kariuomenės daliniams pavyko apsupti vieną sovietų batalijoną. Po to, kai daugiau kaip pusė batalijono žuvo, kiti pasidavė suomiams. Į suomių rankas pateko viena sunkiosios artilerijos baterija ir daug kitų ginklų ir aprangos dalykų.

HELSINKIS. VII. 7. ELTA. Suomių žinių centralė praneša, kad sekmadienį sovietų lėktuvai apmėtė bombomis kelias Suomijos vietoves. Didelės žalos nepadaryta. Kotkoje po bombardavimo kilo gaisrų, kurie sunaikino apie 20 privačių namų. Šiandien rytą buvo bombarduotas Helsinkis. Iki šiol turimomis žiniomis, čia buvo užmuštas vienas žmogus ir apie 20 — sužeista. Trys gyvenami namai buvo sužaloti, iš kurių du — sunkiai. Suomijos lėktuvai numušė 5 sovietų lėktuvus.

BERLYNAS. VII. 7. ELTA. Per paskutines 72 valandas nuo liepos 2 d. iki liepos 4 d. Rytų fronte į vokiečių rankas pateko arba buvo sunaikinta 345 tankai, 291 patranka, daug šarvuotų traukinių, o taip pat sunkiai apžvelgiamas visokios rūšies ginklų ir aprangos reikmenų kiekis. Vien tik viename ruože bolševikai liepos 5 d. neteko 140 tankų.

14 dienų karo balansas

Vokiečių kariuomenė jau paėmė visus nuo 1939 m. bolševikų užgrobtus plotus

BERLYNAS. VII. 7. ELTA. Ryšium su šios dienos vyriausiosios vokiečių kariuomenės vadovybės pranešimu, DNB papildomai patyrė:

Vokiečių žygiavimas pirmyn į rytus savo priešakiniais daliniais plačiu frontu jau pasiekė vadinamąją „Stalino liniją“.

Tuo prasideda nauja karo veiksmų rytuose kovos fazė, kadangi numatoma, jog dėl šios sutvirtinimų sistemos kils smarkios kovos.

Užėmus šias pozicijas, vokiečių kariuomenės daliniams kelias į Sovietų Sąjungos vidurinių sričių plačiąsias erdves būtų laisvas. Vokiečių kariuomenės daliniai per praėjusias dvi pirmąsias naujojo karo žygio rytuose savaites iš bolševikų vėl atėmė beveik visus nuo 1939 metų rugsėjo mėnesio Sovietų Sąjungos įgytus plotus, tai yra, Vakarų Ukrainą ir Vakarų Baltgudiją, kurios anksčiau priklausė Lenkijai, Besarabiją ir Šiaurės Bukoviną, kurios prieš tai priklausė Rumunijai, o taip pat Lietuvą ir Latviją.

Visos šios sritys drauge sudaro 375.000 kvadratinių kilometrų.

Atsiminus, kad remiantis Versalio nutarimais Vokietija buvo sumažėjusi iki 469.000 kvadratinių kilometrų, tai iš to galima spręsti apie pasisekimų mastą. Ligi pasiekus „Stalino liniją“, vokiečių kariuomenės daliniai nuo sienos turėtų kovodami ir žygio tvarka nueiti 400—450 kilometrų. Tai pavyko atlikti per 14 dienų. Koks tai yra trumpas laikas, paaiškėja prisiminus, kad 1940 metais vokiečių kariuomenės junginiai vakaruose nuo Luksemburgo sienos iki Abbevillės ties Lamanšo pajūriu užtruko 21 dieną ir turėjo nueiti tik 350 kilometrų. Nors „Stalino linija“ jokiu būdu negali būti palyginama su Maginot linija, tačiau reikia manyti, kad ji yra įrengta ypač gerai išnaudojus gynimui gana palankias vietoves. Dar, be abejo, prisideda nauji karo lauko sutvirtinimai, kurie buvo įrengti nuo karo pradžios. Kai vokiečių veržimosi pirmyn sugniuždytos pajėgos traukiasi į šią pasipriešinimo liniją, iš užnugario nuolat privežami rezervai. Dėl to dabar vokiečių karo aviacijos puolimai pirmoje eilėje nukreipiami prieš šiuos transportus ir prieš svarbiausiąjį „Stalino linijos“ užnugario susisiekimo kelių tinklą. Bet tuo pačiu metu nauji mūsų karo aviacijos smūgiai suduodami ir dar pasilikusiems sovietų karo aviacijos junginiams, kurie veltui stengiasi išlyginti savo nuostolius. Kovos dėl „Stalino linijos“ ateinančią savaitę įgys pirmaeilę reikšmę. Vis tiktai reikia manyti, kad ir ši pasipriešinimo linija vokiečių kariuomenės daliniams ilgainiui nesudarys jokios nenugalimos kliūties.

Amerikos karo laivynas užeme Islandiją

NEW YORKAS. VII. 7. ELTA. Liepos 7 d. Amerikos karo laivynas užėmė Islandiją.

NEW YORKAS. VII. 8. ELTA. Prezidentas Rooseveltas atsiuntė kongresui specialų raštą, kuriame pranešama, kad Amerikos kariuomenė, pagal susitarimą tarp jo ir Islandijos ministerio pirmininko, šiandien atvyko į Islandiją. Amerikos laivyno kariuomenė turi papildyti britų kariuomenę ir, kiek galima, ją pakeisti. Roosevelto rašte sakoma, jog „Jungtinės Valstybės negali prileisti, kad Vokietija užimtų strateginius forpostus, kaip oro ar laivyno bazes, galimam Vakarų pusrutulio puolimui panaudoti“. Toliau pareiškiama, kad Amerika šiuo metu nemano keisti šitų sričių suverenumo. Rooseveltas, tarp kitko, savo akcijai pagrįsti nurodo, jog Islandijos okupavimas iš Vokietijos pusės sudarytų pavojų visai Atlanto vandenyno šiaurės laivininkystei ir reikštų pavojų nuolatiniam Anglijos aprūpinimui karo medžiaga. Todėl jis, Rooseveltas, kaip Amerikos kariuomenės vyriausiasis vadas, įsakęs laivynui padaryti viską, kas reikalinga užtikrinti susisiekimo keliams tarp Islandijos ir Jungtinių Valstybių, lygiai kaip susisiekimą jūra tarp Jungtinių Valstybių ir visų kitų strateginių forpostų. Savo raštu Islandijos ministeriui pirmininkui Rooseveltas davęs gyventojams užtikrinimą, kad Amerikos kariuomenė jokiu būdu nesikiš į Islandijos vidaus reikalus ir kad ji bus atšaukta, kaip tik pasibaigs krizė. Islandijos vyriausybė pasiliks visiškai suvereniška savo krašte. Rooseveltas priduria, kad jis liepos 1 d. gavęs atitinkamą raštą iš Islandijos ministerio pirmininko ir tą pat dieną į tą raštą atsakęs.

Fiureris paskyrė 500.000 levų nuo audrų nukentėjusiems Bulgarijos gyventojams

SOFIJA. VII-7. ELTA. Nuo didelės audros neseniai nukentėjusiems Bulgarijos srities gyventojams Fiureris paskyrė 500.000 levų. Šią Fiurerio auką vakar Vokietijos pasiuntinys Beckerle įteikė Bulgarijos užsienių reikalų ministeriui Popovui.

SOVIETŲ KARIAI ŠAUDO DUM-DUM KULKOMIS

BERLYNAS. VII-7. ELTA. Patikrinus daug sužeistų vokiečių kareivių, buvo nustatyta, kad sovietų kareiviai šaudė dum-dum kulkomis. Dubno srityje paimtuose rusų sandėliuose buvo aptikta daug dėžių su įvairiais dum-dum šoviniais. Tokių šovinių buvo rasta ir užmuštų bolševikų šautuvuose ir šovinynuose.

Išrauti nelemtąją bolševikinę doktriną!

Dr. Goebbelso straipsnis apie epochinę vokiečių armijos žygio į Rytus reikšmę

BERLYNAS. VII-7. ELTA. Reicho ministeris Dr. Goebbelsas savo straipsnyje „Šydas nukrinta" laikraštyje „Voelkischer Beobachter" rašo:

„Šias dienas ir savaites šimtai tūkstančių jaunų vokiečių kareivių peržengė mūsų Rytų sienas ir žygiuoja į išgirtąjį „darbininkų ir valstiečių rojų". Vienas Londono laikraštis — pažymi toliau Dr. Goebbelsas, — kuris prieš keletą dienų rašė, kad jauni vokiečių kareiviai, tiesioginiai susidurdami su bolševizmu, gal būt, užsikrėsią, skaudžiai nusivils, nes vokiečių kareiviai, kaip nacionalsocialistai, visų pirma, yra apsaugoti nuo bet kurio užsikrėtimo Maskvos skelbiama beprotybės teorija, o, antra vertus, jie susipažįsta su bolševizmu ne tik teorijoje, bet ir praktikoje, kas ir Maskvai, ir Londonui yra didelė katastrofa.

Reicho ministeris Dr. Goebbelsas primena po to faktą, kad Sovietų Sąjunga nuo pirmųjų savo egzistavimo dienų yra hermetiškai atskirta nuo likusiojo pasaulio, kad ji, pavyzdžiui, negalėjo išdrįsti pasiųsti savo darbininkus ir valstiečius jų krašto laivais į tolimąsias šalis.

„Bolševizmas iš viso tegalėjo išsaugoti savo socialinį kortų namelį tiek laiko tik todėl, kad jo suvedžiotoji tauta neturėjo jokio galimumo palyginti",

— taip konstatuoja toliau Dr. Goebbelsas ir pažymi: „Tie, kurie dar žinojo priešbolševistinius laikus, buvo išžudyti. Kitų kraštų nežinota, ir todėl buvo lengva svaiginamiems Sovietų Sąjungos piliečiams vadinti rojumi, tai, kas iš tikrųjų buvo pragaras. Čia būta pačio didžiausio, ir rafinuočiausio tautos apgaudinėjimo, kurį bet kada matė istorija. Dabar, žygiuodami į rytus, mūsų kareiviai gali savo pačių akimis įsitikinti: Maskvai nuplėšta kaukė.

Bolševizmas pasirodo besąs pasibiaurėtinas mišinys tuščių frazių ir skurdo, sustyrusios doktrinos ir visiško konstruktyvaus valstybinio galvojimo trūkumo,

išpūstų kalbų apie socializmą ir baisiausio socialinio nusmukimo: tai tikriausia to žodžio prasme masinė apgaulė".

Primindamas vyriausiosios vokiečių kariuomenės vadovybės pranešimus apie rusų kareivių perėjimą į vokiečių pusę prie Minsko, iššaudžius jiems prieš tai savo poltinius komisarus, Dr. Goebbelsas kalba apie „simptomingą įvykį", kuris žydiškai teroristiškiems bolševizmo vadams lemia baisų galą.

Kalbėdamas apie gydytojų, teisininkų ir spaudos bei radijo atstovų komisijos apsilankymą Lvove, Dr. Goebbelsas pabrėžia, kad ten matytųjų baisybių negalima nė aprašyti: tai pragaras žemėje.

Doktriną, iš kurios tik ir tekyla visa ši nelemtis, reikia išrauti.

Karas, kurį mes vedame prieš bolševizmą, yra dorovingosios žmonijos karas prieš viešosios moralybės susmukimą, prieš kruviną dvasinį ir fizinį terorą, prieš nusikalstamą politiką, kurios įkvėpėjas sėdi ant lavonų kalno, žvalgydamasis, kokią jis sau išsirinks naują auką. Ką tat būtų reiškę, jei tos sužvėrėjusios gaujos būtų užplūdusios Vokietiją ir vakarinę Europą, neišneša jokio žmogaus vaizduotė.

Dr. Goebbelsas, baigdamas, konstatuoja: „Fiurerio įsakymas vokiečių kariuomenei žygiuoti birželio 22 d. naktį buvo

pasaulinės istorijos reikšmės nuosprendis.

Jis, reikia manyti, įeis kaip lemiantis dalykas į dabartinio karo istoriją. Kareiviai, kurie žygiuoja pagal tą įsakymą, yra tikrumoje Europos kultūros ir civilizacijos gelbėtojai nuo politinių padugnių grėsmės. Vokietijos sūnūs vėl pradėjo žygiuoti, kad, saugodami savo tėvynę, pasiimtų taip pat saugoti ir visą dorovinį pasaulį. Persiėmę nacionalsocializmo mokslu, jie žygiuoja nesulaikomomis voromis į Rytus,

nuplėšia šydą nuo didžiausios tautų apgaulės, kurią pažįsta istorija,

ir duoda tuomi savo tautai ir pasauliui galimumą pamatyti, kas yra ir kas bus.

„Tarybinės" pabiros

VIŠTOS TESTAMENTAS

Tarybiniais laikais buvo pasakojamas ir toks atsitikimas. —

Įvedus išdirbio normas ir paskelbus dar spartesnį stachanovinį darbą, Kauno miesto sode rasta pasikorusi višta, palikusi šį testamentą: „Negalėdama išpildyti skirtos man normos — per šešias darbo dienas padėti septynis kiaušinius, pasikariu. Šešis padėtus kiaušinius skiriu badaujantiems vaikams, o septintąjį, kurį už mane pažadėjo padėti gaidys, įgalioju atsiimti darbo normuotojus ir stachanovinio sąjūdžio vadovams su drg. Stalinu priešakyje. Kaunietė višta, kilusi iš rodislandų".

SOVIETŲ PAŠTAS

Stachanoviečių gadynėje ir paštas pasiekė nuostabių rekordų. Laiškas ėjo iš Kauno Vilniun tik tris dienas, o siuntiniai į tą patį Vilnių per Maskvą tik po mėnesio atsidurdavo. O pačioje sovietų Rusijoje dar didesnis pašto tempas. Kartą vienas kavalierius iš Maskvos Leningradan parašė savo mylimajai laišką, kad tarp jų viskas baigta, ir vestuvės neįmanomos. Tačiau ar į trečią dieną apgalvojęs suprato, kad per griežtai pasielgė, kur kitą tokią „katiušą" ras. Todėl ryto traukiniu ir pats nuvažiavo. Mylimoji apie laišką nieko nežinojo, ir jie susituokė. Po penkerių metų atėjo laiškanešys ir klausia jau jų sūnų, kur gyvenanti adresatė.

— Tai mano mama, — atsakė sūnus.

PLANE NENUMATYTA

Vienai įstaigai prireikė smeigtukų sienlaikraščiui ar valdiniams skelbimams prie sienos prismeigti. Šokosi šen, šokosi ten, bet niekur nerado, o pirkdami turėjo gauti direktoriaus leidimą. Direktorius, prieš metus saugojęs kažkokios įstaigos kiemą, pasirausė po popierius, pasikasė pakaušį ir autoritetingai burbtelėjo:

— Plane tai nenumatyta. Tokiems prabangos dalykams pinigų nepaskirta.

GARBĖS PREZIDIUMAS

Pernai rudenį per spalių revoliucijos minėjimą A. Fredoje į garbės prezidiumą pakvietė Staliną, Molotovą, Vorošilovą, Kalininą ir eilę kitų panašių; šalia šių gyvųjų pakvietė ir Leniną. Po to paprašė garbės prezidiumą užimti rezervuotas vietas.

ANGLŲ LĖKTUVAI TURKIJOS VANDENYSE PASKANDINO PRANCŪZŲ LAIVĄ

AMSTERDAMAS. VII. 7. ELTA. Anglų žinių agentūra praneša, kad anglų lėktuvai Turkijos teritoriniuose vandenyse, ties Adalia, puolė prancūzų laivą „St. Didier" ir jį paskandino. Agentūra tvirtinanti, kad šis prancūzų laivas vežė Sirijai karo medžiagą, ir dėlto jis buvo nuskandintas, nepaisant to, jog jis plaukė teritoriniuose vandenyse. Ryšium su šiuo anglų agentūra nurodo ir „Altmarką", kuris taip pat savo laiku buvo užpultas svetimos valstybės teritoriniuose vandenyse.

Japonijos laivynas pasirengęs kovai su Amerika

JAPONIJOS LAIVYNO KONTR ADMIROLO MAJEDOS PAREIŠKIMAS APIE KARO PAVOJŲ RAMIAJAME VANDENYNE

TOKIO. VII. 7. ELTA. Japonų laivyno atstovas kontradmirolas Majeda penkerių metų karo su Kinija sukaktuvių proga pareiškė, kad svarbiausias pavojus glūdįs galimame karo persimetime į Ramųjį vandenyną. Kontradmirolas pareiškė nuomonę, kad visi Jungtinių Valstybių pasirengimai Ramiajame vandenyne yra nukreipti vien tik prieš Japoniją, lygiai kaip Olandų Indijos, Australijos, Naujosios Zelandijos, Filipinų junginys, kuriam vadovauja Jungtinės Valstybės. Ir Čungkingas prisijungė prie šito prieš Japoniją nukreipto fronto. Kontradmirolas pareiškė, kad padėtis šiaurinėje Ramiojo vandenyno dalyje ypatingai ryšium su Vokietijos Sovietų Sąjungos karu reikalauja didžiausio Japonijos budrumo, Jungtinėms Valstybėms pasisakius už Maskvą, Majeda laiko galima, kad Jungtinės Valstybės, panašiai kaip Atlanto vandenyne įsirengė bazes pagalbai Anglijai teikti, dabar, norėdamos teikti pagalbą Maskvai, įsisteigs bazes netoli Japonijos. Tai pastatytų į pavojų Japonijos saugumą. Prieš japonus nukreiptas judėjimas Vladivostoke sukeltų Japonijos jūroje krizę. Baigdamas kontradmirolas reikalavo, kad Japonijos dėmesys būtų atkreiptas ne tiktai į Kiniją, bet ir į karo išplėtimo Ramiajame vandenyne galimumą. Jis dar pridūrė, kad Japonijos laivynas yra pasirengęs visam kam.

JAPONIJA PASIRYŽUSI KONFLIKTĄ SU KINIJA BAIGTI PERGALE

TOKIO. VII. 7. ELTA. Japonijai įžengus į penktąjį karo metą, Japonijos krašto apsaugos ministeris ir kariniai ir politiniai organai Japonijoje paskelbė Kinijoje ir Mandžuko atsišaukimus. Šiuose atsišaukimuose, lygiai kaip ir ta proga įvykusiuose susirinkimuose ir mitinguose, buvo pabrėžiamas Japonijos nusistatymas Kinijos konfliktą baigti pergale ir rytų Azijos erdvei patikrinti saugumą. Šiam konfliktui baigti pergale vyriausybė laiko reikalingu socialinėje, ūkinėje ir finansinėje srityje imtis ir tolesnių kontrolės priemonių.

Indija vis daugiau šiaušiasi prieš anglus

ŠANCHAJUS. VII. 7. ELTA. Prieš anglus nukreiptos demonstracijos ir kruvini indų demonstrantų susirėmimai su policija bei kariuomene Dakkoje (Bengalija) kasdien didėja ir įgauna rimtesnes formas. Sužinojęs apie tai anglų Bengalijos provincijos gubernatorius, sudarė taikinamąją komisiją, kuri, tačiau, jokio pasisekimo neturėjo.

INDAI RAGINAMI JĖGA KOVOTI DĖL NEPRIKLAUSOMYBĖS

ŠANCHAJUS. VII. 7. ELTA. Žiniomis iš Delhio, indų konservatorių sąjungos Mahasabna konferencijos pirmininkas dr. Munchis savo pasakytoje kalboje pažymėjo, kad Indija turi laukti patogaus momento nepriklausomybei išsikovoti. Tam tikslui būtina esą sudaryti bendrą programą visoms organizacijoms. Dr. Munchis kritikavo Gandhi pasyvaus priešinimosi politiką, įrodžiusią, kad kova be jėgos yra negalima ir neduoda jokių teigiamų vaisių. Visi indai turėtų dabar pasinaudoti karo suteiktąja proga Indijai militarizuoti. Jie turėtų stoti į indų kariuomenę, nes be narsios kariuomenės maža tėra vilties, kad sėkmingai vyks Indijos nepriklausomybės kova.

TOKIO. VII. 7. ELTA. Japonijos užsienių reikalų ministeris Macuoka šį rytą iš Gotembos, kur jis vasaroja, sugrįžo į Tokio. Jis sugrįžo vieną dieną anksčiau, negu buvo numatyta.

HAGA. VII-7. E. DNB praneša, kad ir Olandijoje pradedama telkti savanorius kovai su bolševikais. Vyriausias telkimo biuras yra Hagoje. Be jo, dar yra krašte 82 biurai.

Bolševikų kariai nuolatos šaudo į vokiečių sanitarus

VIENOJ LAUKO AMBULATORI JOJ JIE ŽIAURIAUSIAI IŠŽUDĖ 38 SUŽEISTUS VOKIEČIŲ KARIUS

BERLYNAS. VII. 7. ELTA. Prasiveržus vokiečių kariuomenei pro vieną bolševikų gynimosi poziciją prie Minsko, kaip DNB iš kompetentingų sluoksnių patyrė, buvo pasiųsti vokiečių sanitarai pasirūpinti sužeistaisiais. Vos tiktai vokiečių sanitarai pradėjo darbą, stengdamiesi iš tūkstančių kritusių kovos lauke bolševikų ištraukti sužeistuosius ir išnešti juos iš apšaudomo lauko, kai išsklaidytos sovietų kariuomenės dalys iš visai arti pradėjo į juos šaudyti. Nors šis skyrius turėjo baltus raiščius su raudonojo kryžiaus ženklu ir tie ženklai buvo aiškiai matomi, vistiek bolševikai, gerai pasislėpę, šaudė į sanitarų vorą. Šio užpuolimo aukos buvo sužeistieji bolševikai. Sužeistas vienas vokiečių sanitaras. Šis įvykis reikšmingai sutinka dar su vienu faktu, kada, visai neseniai, nedidelis bolševikų kareivių dalinys užpuolė ir apšaudė vokiečių ambulatoriją. Tiktai vieno vokiečių pėstininko dalinio dėka sanitarinis personalas ir sužeistieji vokiečių bei sovietų kareiviai liko nepaliesti. Aplinkybės, kuriomis bolševikai užpuola vokiečių sanitarinius įrengimus, aiškiai įrodo viena, kad sovietai apgalvotai puola raudonuoju kryžiumi pažymėtus įrengimus.

BERLYNAS. VII. 7. ELTA. Sovietų kareiviai iš pasalų prie vienos lauko ambulatorijos užfrontėje nužudė 38 sužeistus vokiečių kareivius. Per karo veiksmus sužeisti vokiečių kareiviai laukė, kad juos aprištų, o tuo tarpu juos užpuolė išsklaidytų sovietų kareivių dalinys, norėdamas gyvulišku būdu juos išžudyti. Vokiečių kareiviai, kuriuos šis sovietų dalinys išžudė, yra taip sudarkyti, kad negalima pažinti.

PRANCŪZŲ KAIMO JAUNIMAS TURĖS MOKYTIS ŽEMĖS ŪKIO KURSUOSE

VICHY. VII-7. ELTA. Čia turimomis žiniomis, netrukus visas valstiečių šeimų jaunimas, pradedant 17 metų amžiumi, turės tris metus kasmet po 100 valandų mokytis žemės ūkio kursuose. Ta mokymosi prievolė liečia tiek vyrus, tiek moteris. Valstybė nori tokiu būdu duoti žemės ūkio gamybai mokslinį pagrindą, kad pakeltų tokiu būdu Prancūzijos dirvų našumą. Tuo pat tikslu steigiamos ir sezoninės žemės ūkio mokyklos. Be to, numatyta atgaivinti taip pat ir sritines mokyklas, kuriose bus mokoma teorinių ir praktinių dalykų ir kurių programa numatoma daugiau kaip trijų metų.

Paskutinės siaubo dienos kaime

1.

Atsidūriau kaime, bėgdamas nuo čekistų medžioklės ir ieškodamas užuovėjos. Bet ir čia negeriau. „Baltramiejaus naktis" ką tik nusiautusi, pasigriebdama miestelio inteligentiją. Kalbų kalbos! Visi ant kojų! Net ir buvusieji kompartijos žmonės, kurie seniau šaukė ir džiūgavo, o paskui tarp savęs besipiaudami dėl valdžios, prarado malonę pas apskrities ponus, ir tie vakarais neria į karklynus.

Apsigyvenau pas savo kaimyną, bet ir čia nėra ramybės. Ir čia laukia, kada vieškely suūš mašina ir pasirodys mėlynos kepurės. Vienas žmogus visada budi prie lango ir žiūri į kelią. Jeigu kieman įsuka vežimas su milicininku, tai tuoj vyresnieji pro duris, pro klėties galą ir dingsta krūmuose. Bet ir čia bėda. Gerai, kad kaimyno langai neįtinka į tavo sodybos pusę, o kitaip netiki, kad tavęs neišduos. Tokie laikai: kaimynas kaimynu, brolis broliu nebepasitiki! Atvažiavę ištardo vaikus, iškolioja, apžiūri, ar nėra kur nors paslėptų grūdų, pagrasina ir vėl išvažiuoja.

Pagaliau, nepristačius kiek reikia grūdų, atvažiuoja valsčiaus partijos sekretorius ir užgieda savo įsakomu balsu:

— Ko nepristatėte, nereiks!

— Kodėl?

— Atiduosim ūkį kitiems, kurie galės pristatyti, jus išvešime.

Tačiau ūkininkų tai labai negąsdina, nes jie jau seniai raišioja ryšelius. Jie mielai atiduotų žemę kolchozui, bet niekas neima. Jie paskirti sunaikinimui, baisiam sunaikinimui.

2.

Netoli Telšių bolševikai statė aerodromą. Dieną ir naktį didžiausiu įkarščiu skubėjo užlyginti milžiniškus žemės plotus. Buvo kalbama, kad tas aerodromas turėjęs būti pastatytas per penkis mėnesius, o jau ėjo ir septintas, tačiau darbai dar nebuvo įpusėti. Todėl Telšių, Mažeikių ir Kretingos apskričių visi ūkininkai turėjo važiuoti su arkliais vežti žemių ar žvyro. Nuo vieno arklio reikėjo privežti 75 kubinius metrus. Ir plaukdavo žmonės mylių mylias vilkstinėmis su pašarais, su duonos kepalėliu ir lašinių skiautele, nes teduodavo ten tik kuškelį šieno arkliams. Visi keliai dundėdavo dienom ir naktim. Aš žiūriu į juos ir prisimena man baudžiavos laikai, kada žmonės taip pat traukė į ponų dvarus. Kuo skiriasi tie „išlaisvinti žmonės". Dar didesnę baudžiavą matau jų grįžtančiuose veiduose. Jie išbalę, apžėlę, baisios apatijos prislėgti.

Tą vakarą parvažiavo mano kaimynas, per 50 metų amžiaus žmogus, suvargęs, peršalęs, nieko virto burnoje neturėjęs per visą dešimtį dienų. Parvažiavo nepanašus į žmogų, tuoj griuvo lovon, nes greit vėl atsibels seniūnas su naujais šaukimais prie darbų.

3.

Pavakare atšlitiniuoja girtutėlis komjaunuolis su šautuvu ir ties buhalterio langais sustoja. Jį čia visi pažįsta. Kas jo tėvas, nežinia. Kur augo ir kuo vertės taip pat neaišku. Tik nuolat vaikščiodavo keikdamasis, mažai ką dirbdamas ir nuskaręs. Jis grįžta iš ką tik išvežto žmogaus į Rusiją buto, kur vietinė „valdžia", keletas komjaunuolių, atplėšė duris ir pradėjo turto pasidalinimą tarp savęs. Vienas dviratį, kitas drabužius, trečias valgomus daiktus nusavina. Susiranda ar atsineša degtinės ir taip savo pergalės šventę įamžina.

Jis atėjęs prie lango pasibeldė:

— Pasakyk, pasakyk tu man, kur klebonas. Seniai jo ieškome seniai. Nušausime žaltį! Žinos jis, aha! Visus jus iššaudysime! Visus! — Jis nusiėmė šautuvą, pakilojo rankose, kažką pakrapštė ir nusvyravo toliau gatve. Vakaro prieblandoje siaubingai šmėkšojo jo siluetas.

Visi apylinkės ūkininkai nesupylė grūdų normos. Todėl visą pavasarį siautė kaimuose įvairūs komjaunuoliai, valsčiaus partijos sekretoriai ir milicininkai terorizuodami žmones. Kas mokėjo prisisukti, pavaišinti, tas dar šiaip taip sukosi, o kitus vežėsi į kalėjimus, po kiek laiko paleido ir vėl visaip tąsė, neduodami ramybės. Viena gretimo kaimo našlė su penkiais mažais vaikais klykia ne savo balsu, vežama į kalėjimą. Namuose lieka vaikai, senos skolos, kurias reikia taip pat mokėti, didelis neturtas. Bet į tai nežiūri niekas. Juokiasi milicininkai — išnaikinsią buožes.

5.

Kaimynas veža stotin. Jis vos pajudina botagą ir klaikiom akim dairosi.

— Nebėra gyvenimo, nebėra. Viską atims, visus išvarys. Kad tik karas greičiau...

Bet mes nenujautėme, kad išvadavimas čia pat. Po septynių valandų prasidėjo karas... Jis vėl linksmas ir gyvas kaip ir seniau. Kieme kaimynas vėl taiso ratus naujiems ūkio darbams. Dabar šienauja. Dabar tiek daug darbo. Ir tiek noro dirbti...

Išvežtieji grįžta

Raudonojo teroro žiaurumai

Į Kauną jau atvyko grupė buv. politinių kalinių ir deportuotųjų, kuriuos bolševikai gabeno Rusijos gilumon. Daugiausia pasitaiko politinių kalinių, kurie buvo atvežti į Minsko kalėjimą. Pasirodo, kad ten atvežė tuos kalinius, kuriuos birželio 22 d. čekistai išvežė iš Kauno kalėjimo. Atvykusieji pasakoja šiurpių dalykų. Kaliniai iš Minsko buvo atvaryti į Červinę, 80 km. už Minsko. Pasirodžius vokiečių lėktuvams, čekistai guldavo į griovius, o kalinius palikdavo ant kelio. Bent kiek nukrypstančius nuo kelio ar nuilsusius čekistai vietoje nušaudavo. Už Červinės suimtuosius čekistai ėmė masėmis šaudyti. Suspėję pasprukti į krūmus ar apsimetę nušauti išsigelbėjo. Apskritai, suimtuosius išgelbėdavo vokiečių aviacijos bombardavimai. Prasidėjus panikai, jie bėgdavo. Yra pabėgusių iš vagonų Oršoje. Viena mergaitė iš Mažeikių pasakoja, kad ji pabėgo iš sunkvežimio netoli Minsko prasidėjus kovoms. Tikras išgelbėjimas atėjo vokiečiams paėmus Minską. Pats Minskas smarkiai sudaužytas. Paskirus bekeliaujančius sučiupdavo bolševikai ir, laikydami juos vokiečių parašiutininkais, norėdavo šaudyti. Per didelį vargą išsiaiškindavo. Bėgantiems teko matyti begalinį kolchozininkų skurdą. Yra 5 metus nemačiusių cukraus. Bolševikų armija nepaprastai pakrikusi. Kareiviai nemato jokio tikslo kovoti ir pasiduoda. Iš vagonų pabėgusieji pasakoja, kad jie negaudavo jokio maisto nei vandens. Bėgant teko net varles valgyti. Iš išsigelbėjusių kauniečių yra ir prof. Ig. Končius.

Iš visos Lietuvos

DUSETOS

Nors karas ir baisi rykštė ramiems gyventojams, bet birželio m. 22 d. žinią apie pradėtus karo veiksmus Lietuvos pasienyje dusetiškiai lietuviai sutiko džiaugsmingai, vildamiei greito išvadavimo iš raudonųjų budelių — žydų jungo.

Daug dusetiškių išvežtų, sukištų į kalėjimus, dar daugiau jų išsislapsčiusių artimuose miškuose. Pastarieji susiorganizavę į partizaninius būrelius, laukė patogios progos vyti raudoniesiems.

To ilgai laukti neteko. Po dviejų įtempto laukimo dienų, sužinoję apie esamus partizanų būrelius, birželio mėn. 24 d. rytą raudonieji iš Dusetų išbėgo. Neįmanoma išreikšti žodžiais dėl to kilusio kiekvieno doro lietuvio džiaugsmo, entuziazmo ir pasiryžimo.

Miestelyje, prie sužaloto paminklo, ant aukšto stiebo, suplevėsavo trispalvė. Visų lietuvių akyse žiba džiaugsmo ašaros, visi susikaupę, pasiryžę. Iš miškų renkasi partizanai, ginkluoti beveik priešistoriniais ginklais arba visai beginkliai. Miestelyje tik žydų kaip ir nėra, bet jų lietuviai nebepasigenda.

Kritiškiausiu momentu, birželio mėn. 25 d. apie 22 val., į Dusetas atvyko pirmieji galingosios vokiečių armijos daliniai. Koks džiaugsmas, entuziazmas. Po gausių valiavimų ir sveikinimų miestelyje nuaidi galingi tautos himno žodžiai. Vokiečių kariai vaišinami, apdovanojami gėlėmis.

Visi atsidūsta ir užmiega jau senai nemiegotu miegu, tik partizanai saugo miestelio ramybę.

Birželio 27 d. susirėmime su gausesniu rusų karių būriu garbingai žuvo partizanas P. Stasiulionis ir sužeistas partizanas Grikinis. Birželio 29 d. kovos draugų ir tūkstantinės minios žuvęs partizanas iškilmingai palaidotas.

Tą pačią dieną miestelio aikštėje palaidotas ir žuvęs kitoje vietoje vokiečių armijos leitenantas. Abu kapai paskendo gyvų gėlių vainikuose. Jie žuvo, kad mes būtume laisvi.

ZARASAI

Sudegę daug medinių namų. Išžudyta daug gyventojų, sušaudyta daug kalinių. Raudonųjų teroras siautė birželio 24 ir 25 d.

UTENA

Buvo paimta partizanų, todėl išliko beveik sveika, išskyrus keletą trobesių. Iš partizanų ypatingai pasižymėjo du broliai Straižiai iš Nemeikių kaimo; vienas brolis su peršauta gerkle guli Utenos ligoninėje. Janina Mickūnaitė (iš Panevėžio) drąsiai nuginkluodavo bolševikų kareivius.

Apskrities viršininkas — B. Stosiūnas, miesto burmistras — dr. Steponaitis. Miestas ir apskritis energingai tvarkomi.

Utenoje pasislėpė automobilio šoferis, kuris vežė Sniečkų. Kai tas nuėjo į banką sužvejoti dar pinigų, šoferis pasisavino jo portfelį, prikimštą rublių, ir neatsisveikinęs dingo.

DRUSKININKAI

Birželio mėn. 22 d. nuo 3 iki maždaug 12 val., kai raudonieji, kraudami į lagaminus išplėštą kurorto turtą, įtikinėjo vietinius gyventojus, kad tai manevrai, aktyvūs lietuviai jau organizavo miliciją ir partizanus.

Nors raudonųjų vadai ir spėjo iš Druskininkų pabėgti, bet netoli, nes Parieśėje vokiečiai jau buvo užstoję jiems kelią.

Apskritai, Druskininkų kurortas nuo karo nenukentėjo. Visi vasaroją lietuviai išliko sveiki ir gyvi.

PILVIŠKIAI

Miestelis mažai nukentėjęs. Sudegė medinė bažnyčia. Tiltai liko sveiki. Pasakojama, kad Pilviškių tilto bolševikai nesuspėjo susprogdinti, nes vokiečiai juos užėjo iš priešingos pusės.

SOVIETŲ VYRIAUSYBĖ NUTRAUKĖ CIVILINĮ SUSISIEKIMĄ PER SIBIRĄ

TOKIO. VII-7. ELTA. Čia gautomis žiniomis, šiandien sovietų valdžios organai pranešė Mandžiuko geležinkelių bendrovei, kad civilinis susisiekimas per Sibirą „dėl vagonų stokos" sustabdomas. Tuo būdu susisiekimas tarp Europos ir Tolimųjų Rytų per Rusiją yra galutinai nutrauktas.

Kruvini susirėmimai tarp Peru ir Ekvadoro kariuomenių

Karas tarp Peru ir Ekvadoro Vašingtone sukėlė didžiausį nepasitenkinimą

BOGOTA. VII. 7. ELTA. Tarp Peru ir Ekvadoro kariuomenės dalinių įvyko kruvinas susirėmimas prie šių valstybių sienos. Perujiečių teigimu, Deloro provincijoje buvusieji ekvadoriečių kariuomenės daliniai puolė Peru pasienio sargybos postus ir bandė įžygiuoti į Peru teritoriją. Ekvadoriečiai buvo atmušti. Šiame mūšyje vienas perujietis buvo užmuštas ir trys sužeisti. Ekvadoriečiai neteko šešiolikos užmuštų. Iš Limos pranešama, kad Peru karinė vyresnybė įsakė sustiprinti čia gynimosi priemones.

Oficialus Ekvadoro vyriausybės pranešimas sako, kad Peru sienos sargybiniai perėjo sieną ir įsibrovė į Ekvadorą. Dėl to kilęs artilerijos susišaudymas.

Iš Quito pranešama, kad Peru lėktuvai puolė tris Ekvadoro miestus. Bombomis esą apgadinta viena bažnyčia, o taip pat kareivinės ir privatūs namai. Kokias iš šio konflikto išvadas padarys Limos ir Quito vyriausybės, tuo tarpu dar nežinoma.

VAŠINGTONAS. VII-8. ELTA. Karo veiksmai tarp Peru ir Ekvadoro sukėlė čia didžiausio nepasitenkinimo. Valstybės pasekretoris Wellesas pareiškė spaudos konferencijoje, kad Ekvadoro vyriausybė oficialiai painformavusi jį pirmadienį apie savo požiūrį, tačiau iš Peru jis dar negavęs jokio pranešimo ir todėl negalįs tuo tarpu užimti jokios pozicijos. Tačiau jau šiandien jis galįs pasakyti, kad tos rūšies incidentas tarp dviejų kaimyninių Amerikos kraštų esąs labai apgailėtinas — ir dvigubai apgailėtinas ,turint galvoje tarptautinę padėtį. Wellesas pabrėžė, kad Amerikos respublikos buvo nusprendusios taikyti visą eilę metodų taikingai išspręsti savitarpio konfliktams ir priminė, kad neseniai Jungtinių Valstybių vyriausybė drauge su Argentina ir Brazilija kaip tik buvo pasiūliusios šiuo reikalu savo tarpininkavimą.

Minskas pavirtęs viena griuvėsių krūva

Į VOKIEČIŲ KAREIVIUS MIESTE IŠ PASALŲ ŠAUDĖ NE TIK KAREIVIAI, BET IR KOMUNISTĖS MOTERYS

BERLYNAS. VII. 7. ELTA. DNB praneša, kad įžygiavus vokiečių kariuomenei į griuvėsių krūva pavirtusį Minską, buvo užbaigtas karo istorijoje neturįs sau lygaus žygis. Iki tol vokiečių kariuomenei neegzistavo nieko kito, kaip žygiavimas ir kova be jokio perstojimo ir visai nepaisant, kas yra jos priešakyje ir kas lieka jos užpakalyje. Be to, ji čia susidūrė su priešu, ignoruojančiu net prasčiausias karo taisykles. Tik prie nedaugelio betoninių sustiprinimų vyko ilgesnės kautynės, šiaip viskas buvo atskiri užpuldinėjimai priešo, bandančio iš pasalų įveikti greitąsias vokiečių šarvuočių divizijas. Išvaryti iš tankų, rusų kareiviai šaudė į vokiečių kareivius iš aukštai sužėlusių rugių laukų. Visur, pro kur vokiečiai žygiavo į priekį, vyko atskiri susirėmimai. Pats Minsko miestas buvo dūmais rūkstanti griūvėsių krūva, tačiau ir griuvėsiuose galima buvo įžiūrėti didžiausią priešingumą tarp milžiniškų iš geležies ir betono pastatytų komunistų partijos rūmų ir vargingų gyventojų lūšnų. Rūkstančiuose miesto griuvėsiuose visur buvo pilna iš pasalų šaudančių kareivių, prie kurių prisidėjo ir komunistės moterys. Darbas buvo sunkus, tačiau vokiečių kareiviams vis dėlto pavyko bent maždaug miestą apvalyti.

Kaune aptiktas įdomus radinys

BERLYNAS. VII. 7. ELTA. DNB praneša, kad paėmus Lietuvos sostinę Kauną, buvusioje Lietuvos valstybinėje spaustuvėje vokiečių kariai rado įdomų dalyką. Čia 1939 m. rudenį įkurtos bolševikiškos redakcijos rūsyse buvo aptikta didelė, gerai įrengta sovietų slapta centralė.

Didelėje nedegamoje spintoje čia gulėjo smulkūs Lietuvoje sukoncentruotos sovietų kariuomenės pulkų planai Vokietijai pulti.

Pagal šiuos planus, sovietų kariuomenė savo smūgiu nuo Allensteino į Heiligenbeilį turėjo atkirsti Karaliaučių. Šalia žemėlapių ir škicų, o taip pat Vokietijos rytų provincijų kelionių vadovų, čia rasta Pamario ir Rytprūsių telefonų knygos. Be to,

bolševikų agentai čia laikė „juodąjį sąrašą",

kuriame buvo pažymėta Vokietijos rytų srities žymesniųjų asmenų pavardės ir žinios apie juos.

Šie turėjo būti pirmieji atiduoti GPU.

RYTOJ BUS PASIKEISTA VOKIETIJOS IR SOVIETŲ SĄJUNGOS DIPLOMATINIAIS ATSTOVAIS

BERLYNAS. VII-7. ELTA. Šiandien Vokietijos užsienių reikalų ministerijoje buvo pareikšta, kad pasikeitimas Reicho diplomatiniais atstovais ir Sovietų Sąjungos įvyksiąs artimiausiomis dienomis. Pasikeitimas diplomatiniais atstovais jau turėjęs įvykti seniau, tačiau Sovietų Sąjunga sovietų sutarto termino neišlaikė. Iš karto buvo nusistatyta šiais atstovais pasikeisti liepos 3 d., dabar gi numatyta tai padaryti liepos 9 d.

KRONIKA

STAMBI AUKA POLITINIAMS KALINIAMS

Kauno Elektrinių rajono tarnautojai ir darbininkai politiniams kaliniams ir kitiems nukentėjusiems nuo bolševikų teroro paaukojo 3.724 rb.

VISOMS ŽEMĖS ŪKIO KREDITO DRAUGIJOMS

Žemės Bankas praneša ir įpareigoja visas žemės ūkio kredito draugijų valdybas ir tarybas:

1) tuojau sušaukti bendrą draugijos valdybos ir tarybos narių posėdį, kuriame, dalyvaujant draugijos buhalteriui, patikrinama draugijos kasa ir visas turtas. Tuo reikalu surašomas draugijos stovio patikrinamasis aktas, o jo nuorašas pirmuoju paštu išsiunčiamas Žemės Bankui;

2) esantieji draugijos kasoje pinigai įnešami į draugijos einamąją sąskaitą artimiausiame Banko skyriuje;

3) tarnautojams atlyginimas mokamas toks, koks buvo mokamas 1941 m. birželio 15 dieną, ir

4) draugijų valdybų ir tarybų narių bendrą posėdį sušaukia valdybos pirmininkas, jo nesant, tarybos pirmininkas, gi nesant ir pastarojo, likę valdybos ar tarybos nariai. Jeigu kuriose nors draugijose valdybos ir tarybos narių arba buhalterio neliko, tai visą draugijos turtą perima ir jį prižiūri 1941 metais buvusi draugijos valdyba ir taryba, surašydama atitinkamą draugijos stovio paėmimo aktą.

Žemės Bankas

ŠIANDIE ŽURNALISTŲ PASITARIMAS

Šiandie, liepos 8 d., 18 val. Pienocentro salėje kviečiamas žurnalistų pasitarimas lietuvių spaudos reikalais.

Visi lietuviai žurnalistai kviečiami jame dalyvauti.

NAUJAS LIET. UGNIAGESIŲ S-GOS ADRESAS

Lietuvos Ugniagesių Sąjunga iš Vilniaus g. persikėlė į Daukanto g-vę Nr. 12, bt. 12.

Telefonai: inspektorius — 25594, reikalų vedėjas — 28181 ir prekybos skyrius — 26327.

Darbo valandos nuo 8 iki 15.

Į LAISVĘ

Redakcija — Kaunas, Duonelaičio 24, tel. 21414 ir 20530.

Administracija — Kaunas, Duonelaičio 24, tel. 22430.

Suėjo ketveri metai nuo japonų kinų konflikto

ŠANCHAJUS. VII. 7. ELTA. Domei agentūros žiniomis, vyriausiasis Japonijos ekspedicinio korpuso Kinijoje viršininkas generolas Hata kinų japonų konflikto ketvirtųjų metinių proga pareiškė, kad japonų tauta, nepriklausomai nuo tarptautinės padėties pasikeitimo, turi remtis pati savo jėgomis, spręsdama Kinijos klausimą. Dabartinis karas Europoje yra kova tarp vienos grupės tautų, norinčių sukurti naują pasaulio tvarką, ir kitos grupės tautų, kurios siekia išsaugoti status quo. Kinijos reikalas, pažymėjo generolas Hata, yra šios didžiulės kovos dalis. Kinijos klausimo išsprendimo reikalauja geresnių gyvenimo sąlygų sudarymas Rytų Azijoje. Todėl Kinijos konflikto pabaiga nulems ne tik Japonijos ir Kinijos likimą, bet ir palies visų Azijos rasių gerovę. Baigdamas generolas Hata ragino japonų tautą, visas savo pastangas skirti tam, kad greitai būtų baigtas Kinijos konfliktas ir tuo pačiu vis daugiau prisidėta prie geresnio gyvenimo sąlygų sudarymo.

Minsko miškuose buvo sutelkta daug sovietų tankų

BERLYNAS. VII. 7. ELTA. Miškuose Minsko apylinkės vokiečių kariuomenė paėmė į nelaisvę didelį sovietų tankistų kiekį. Šie tankistai, kaip pasirodė per tardymą, beveik jau penki mėnesiai buvo sutelkti į šiaurę nuo Nemuno ir buvo laikomi paruošti pulti. Sovietų kareiviai pareiškė, kad jiems buvo sakoma, jog jie dabar kovosią prieš paskutinę bolševizmui kliūtį.

Stokcholmas. VII/7. E. Maskvos radijas pranešė Sovietų Sąjungos aukščiausiosios tarybos įsaką, pagal kurį už gandų skleidimą baudžiama 2—5 metų kalėjimo bausme. Įsakas pasirašytas Kalinino ir aukščiausiosios tarybos sekretoriaus Gorkino.

RADIJO PROGRAMA

TREČIADIENIS, VII. 9.

6.30 Malda; 6.35 Laikas, žinios; 6.50 Koncertas (pl.); 7.00 Žinios vokiečių kalba; 7.10 Rytinis koncertas (pl.); 7.20 — 7.45 Kartojimas žinių, pranešimų, tolimesnė dienos programa; 7.45 — 12.00 — Pertrauka; 12.00 Varpų muzika iš Karo muziejaus; 12.05 Laikas, žinios; 12.20 Koncertas (pl.); 12.30 Žinios vokiečių kalba; 12.45 — 13.00 Informacijos, tolimesnė dienos programa; 13.00 — 14.00 — Pertrauka; 14.00 Žinios vokiečių kalba; 14.15 — 15.00 — Pertrauka; 15.00 Žinios vokiečių kalba; 16.00 Koncertas (pl.); 17.00 Žinios vokiečių kalba; 17.10 Dainuoja sol. Grigaitienė; 17.25 Žinios, pranešimai; 17.40 Populiarios simfoninės muzikos koncertas; 18.00 Iš laikraščių; 18.15 U-to sekstetas; 18.30 Iš Vienuolio raštų; 18.45 Chorai iš operų; 19.00 Vokiški pranešimai iš fronto, Vyriausios vokiečių karo vadovybės pranešimai ir žinios; 20.15 Pramoginė muzika; 20.30 Laikas, žinios, pranešimai, programa rytdienai; 20.55 Programos pabaiga.

Gana darkyti lietuvių kalbą

Būtų klaidinga manyti, kad bet kuriai kalbai nereikia naujų žodžių. Dažnai tokių naujų žodžių pareikalauja pats gyvenimas. Todėl nenuostabu, kad pramonės, prekybos ir kitose gyvenimo srityse pasigirsta naujų žodžių. Tokie naujieji žodžiai įvairiu būdu sukuriami. Vieni konkrečiai nusako naują daiktą arba reiškinį, kiti gi sudurtiniu būdu pakeičia visą sakinį. Vienas trumpas skambus žodis yra lengviau vartoti nei visas ilgas sakinys. Todėl nemažą naujų žodžių susikūrė Vakarų Europos tautų kalbos. Pagaliau, naujų žodžių susikūrė ir lietuvių kalba. Tenka tik priminti Lietūkį, Lietmedį, LFLS, Gaivą ir kitus. Žodžiai buvo sudaryti pagal lietuvių kalbos dvasią, garsą, skambesį. Jie plačiai paplito ir pasidarė pilnateisiai lietuvių kalbos piliečiai.

Tačiau visai kitaip buvo tarybinės santvarkos laikais. Čia taip pat buvo griebtasi darytis naujų žodžių. Tačiau darytasi be jokios nuovokos ir be jokios atodairos. Mat, bolševikų anksčiau buvo nugirsta, kad kultūringos Vakarų Europos tautos, reikalui esant, pasigamina naujų žodžių. Todėl pradėta gamintis, ar tokių žodžių reikia, ar nereikia. Tuo, tur būt, norėta parodyti didelį tarybinio gyvenimo kūrybingumą. Bet kaip visur, taip ir čia prieita prie nesąmonių. Kai kurie tarybiniai žodžiai įgavo net anekdotiškų formų. Visa tai mūsų neliestų, jei tai būtų vien bolševikų reikalas. Bet kai panaši žodžių kūryba pasiekė ir lietuvių kalbos kultūrą, tai pasidarė labai skaudu. Tiesa, spaudos, raštų, knygų kalba buvo nebloga. Tačiau tik todėl, kad čia daug rūpesčio parodė kalbininkai ir kalbos pareigūnai. Bet užtat niekas negalėjo sutvarkyti kitų gyvenimo sričių kalbos. Tai buvo palaida bala, kuri biauriai plovė mūsų kalbos pagrindus.

Dar ir šiandiem matyti visa eilė tos kūrybos palikimų. Tai visokios Maistprekybos, Pramprekybos, Spectorgai, Zagotzernai ir kitokios prašmatnybės. Pagaliau visokiomis kalbos nesąmonėmis mirgėte mirga įvairių artelių arba sąjungų leidiniai. Atrodo, kad čia teks kalbininkams padirbėti, kad parodytų, kiek žalos padaryta mūsų kalbos kultūrai. Tačiau jau ir šiandiem įvairių sričių pareigūnai turi pasirūpinti, kad žaloją lietuvių kalbą žodžiai būtų pakeisti. Jei tai patys pareigūnai negalės padaryti, tai turi tartis su kalbos žinovais. Tačiau Maistprekybų, Pramprekybų ir kitokioms panašioms iškaboms nebetinka kaboti. Juk visa tai puikiai nusako ir maisto, ir pieno, ir kiti žodžiai.

Ne geriau buvo ir su raštinės kalba. Ten taip pat buvo žalojama ir pagaliau niekinama kalba. Čia taip pat nesusiderindavo tarybiniai šūkiai. Vienu atveju buvo skelbiama, kad tarybinė santvarka leidžia augti kiekvienos tautos kultūrai ir kalbai, bet kitu atveju toji tautos kultūra ir kalba buvo biauriai niekinama. Rodos, net tos įstaigos, kurios bent turėjo parašyti lietuviškai raštą, vis dėlto rašė žargoniškai. Visa tai geriau primins vienas liūdnos praeities oficialus raštas. Štai to rašto visos eilutės: „Sulig LTSR Valst. Leidyklos revizoriaus nurodymą, pranašu Tamstai, kad Jūsų skundą nuo 21. II. 1941 panaikinta. Kainų pakelimas buvo padarytas visoms knygoms, be išimties, kurie randėsi pakelimo metu knygyne. Su pagarba..."

Tačiau tokių raštų yra ne vienas, bet tūkstančiai. Gal kas naiviai pasakytų, kad galima buvo reikalauti rašyti taisyklinga lietuvių kalba. Toks klausimas iš tikro būtų naivus, o pats žygis labai neapgalvotas. Visa tai būtų buvę apšaukta žygiu prieš kitą... tautą su gana aiškiomis pasekmėmis. Tačiau šiandien išlaisvintoje Lietuvoje tokių reiškinių nebegali būti.

Įspūdžiai iš Jonavos

Tiesus kaip styga plentas bėga Jonavon. Daug jau visokių ir visokiausių įvykių matė šis kelias. Bet šių metų birželio 22 — 27 dienomis vykusius įvykius, tur būt, apylinkės gyventojai atsimins amžinai ir savo vaikams pasakos.

Jau nuo Muravos kaimo, tik išvykus iš Kauno, matyti vienas po kito krioviuose gulį sovietų sunkvežimiai, tankai, šarvuočiai, sunkieji artilerijos pabūklai, vežimai ir kitoks įvairiausias kariuomenės turtas. Daugelyje vietų išmėtyta įvairių sovietų artilerijos sviedinių; kai kur net ištisos stirtos sukrautos. Matyt, „nepavejamieji" nespėjo jų net iššauti. Žmonių ir arklių lavonų nebematyti: jie jau nurinkti nuo kelio ir užkasti. Pakelyje galima užtikti ir vokiečių karių laikinių kapų. Vokiečiai ypatingai gražiai palaidoti, kad ir laikinai.

* * *

Vokiečių kariai ties Jonava pasirodė jau birželio 26 dieną. Tačiau ties Jonava apsuptos sovietų kariuomenės dalis pasitraukė į aplinkinius miškus ir įvairiais būdais trukdė vokiečių kariams užimti Jonavą. Čia būta ir didelio kiekio sovietų tankų ir šarvuočių, kurių uždavinys buvo, žūt būt, atlaikyti vokiečių puolimą ir, nebesant kitos išeities, sunaikinti per Nerį pastatytus tris tiltus. Tačiau nei viena, nei kita jiems atlikti nepavyko: bolševikai buvo sunaikinti, ir tiltai be mažų sugadinimų, kurie tuojau buvo pataisyti, išliko sveiki. Sovietų atkaklų priešinimąsi liudija apie visą Jonavą pilni grioviai sudegintų ir sušaudytų tankų bei šarvuočių ir kitokios įvairiausios karo medžiagos.

Per šiuos mūšius Jonava pateko į baisią ugnį. Kilęs gaisras išdegino miestelio centrą. Laimingu būdu išliko baltoji Jonavos bažnyčia su dviem gražiais bokštais, naujai pastatytoji mūrinė dviejų aukštų mokykla, naujai statomieji šaulių namai, paštas ir degtukų šiaudelių fabrikas stoties rajone. Jonaviečiai tvirtina, kad per gaisrą sudegė apie 100 Jonavos gyventojų, daugiausia žydų. Apie 60 —70 iš jų sudegė viename rūsyje, kuriame jie buvo pasislėpę nuo aplink lakstančių kulkų ir patrankų sviedinių. Sako, kad čia žuvusių didelė dalis buvę iš Kauno pabėgę žydai.

* * *

Laimingu būdu nepaliestas išliko Jonavos geležinkelio tiltas. Šalia jo esantis plento tiltas buvo sovietų karių apipiltas benzinu ir padegtas, tačiau vokiečių karių apsukrumo dėka gaisras buvo skubiai užgesintas ir tiltas tuoj pataisytas. Per miestelį einąs tiltas taip pat tuoj pabaigtas tiesti.

* * *

Jonavoje partizanams ypatingai sunku buvo organizuotis, nes čia gyventojų dauguma buvo žydai ir burliokai, kurie kiekvieną lietuvių žingsnį sekė ir pranešinėjo saviesiems. Todėl partizanai plačiai savo veikimą išvystė tik vokiečiams Jonavoje pasirodžius. Turėjo jonaviškiai ir aukų iš partizanų tarpo: žuvo vienas mokytojas iš apylinkės ir vienas šaulys. Dabar gyvenimas jau šiek tiek apsitvarkė.

Jonavos burmistro ir viršaičio pareigas perėmė Antanas Dovalga, anksčiau buvęs viršaičiu. Jis ir vadovauja dabartiniam miestelio gyvenimui.

* * *

Iš Jonavos atmintinomis birželio 14—16 dienomis buvo išvežta: mokytojai Balys Garmus ir Lunskis su šeimomis, ltn. Pukys su žmona mokytoja, darbininkas Leonas Bučinskas, mokytoja Šidlauskienė, vidurinės mokyklos mokytojas Vileniškis su šeima, pašto valdininkas Stanišauskas ir daugelis kitų lietuvių. Iš netolimų Skarulių išvežtasis ūkininkas Stepas Nedzelskis ties Molodečnu iš ešaloninio traukinio pabėgo ir pėsčias grįžo namo.

Tarp daugelio savo „kultūringų" antspaudų, sovietai Jonavoje paliko ir štai kokį atminimą. Kovų metu Jonavos pašte budėjo valdininkė — telefoninkė Malevičienė. Budėjimas buvo pačių bolševikų įsakytas, ir ši telefoninkė ėjo savo pareigas. Tačiau pasitraukdami iš Jonavos, bolševikai dviem šūviais nukovė šią sąžiningai savo pareigas ėjusią apie 40 metų amžiau beginklę moterį ir pabėgo.

Taip tai komunistai kovoja: prieš moteris, vaikus ir iškankintus kalinius. Jie temoka skersti beginklius žmones, bet ne garbingai kovoti.

Surinkime tautos Golgotos dokumentus

Kiekvienos tautos dabartis ir ateitis yra tęsinys tų pastangų, kurių šaknys glūdi praeityje. Todėl tautos, žengdamos pirmyn, jokiu būdu negali sutraukyti ryšių su savo praeitimi, negali pamesti iš akių jai praeities nustatytų kultūrinių, ekonominių ir politinių gairių. Gilesnis bei platesnis savosios praeities pažinimas padeda sudaryti stipresnius pagrindus ateičiai kurti. Lietuviams savosios praeities pažinimas buvo vienas iš stipriausių tautinio atgimimo veiksnių.

Praeičiai pažinti labai svarbu istoriniai šaltiniai. Mūsų istorikams, norintiems plačiau ir objektyviškiau pažinti savo tautos senesniąją praeitį, dažnai tenka susidurti su tų istorinių šaltinių trūkumu. Šis trūkumas jaučiamas net ir artimąją mūsų tautos praeitį tyrinėjant. Pvz., mes neturime net „Aušros" archyvo. Gal praeityje mūsų archyvų nesutvarkymą ir neišnaudojimą galėtume dar šiaip taip pateisinti ano meto nepalankiomis mūsų tautos brendimo sąlygomis; šiuo metu tačiau mes turime visi kaip vienas rūpintis archyvu mūsų išsilaisvinimo istorijos medžiagą taip sutvarkyti, kad būsimosios kartos mūsų nesmerktų už nerangų apsileidimą ar kultūrinės nuovokos trūkumą.

Lietuviams, vokiečių išvaduotiems iš kruvino bolševikų jungo, būtinai reikia susirūpinti sudaryti bolševikų vergijos meto muziejų. Šiam muziejui medžiagos juk bus tiek apsčiai, kad jį įsteigti drąsiai galima.

Šias mintis keliu todėl, kad mes ligi šiol savųjų archyvų tvarkymu nesame kaip reikiant susirūpinę. Pvz., mes dar netgi neturime nei Didžiojo Vilniaus Seimo, nei Petrapilio Lietuvių Seimo, nei Vilniaus Konferencijos, nei Lietuvių Tarybos, nei, pagaliau, kitokių labai svarbių mūsų tautos įvykių bei institucijų archyvų. Minimieji archyvai ne tik kad nesutvarkyti, bet ir jų medžiaga išblaškyta tarp įvairių asmenų ar įstagų ir pasmerkta išnykti.

Taigi, Lietuvos Golgotos muziejus būtinas. Kiekvieno tauraus lietuvio pareiga rinkti ir saugoti bet kokią medžiagą šiam muziejui. Ypatingai šiuo atveju kiekvienas toks muziejinis eksponatas yra tikra relikvija.

Namo per frontą iš Petrapilio

Nuostabus trijų lietuvių išsigelbėjimas ir nuotykingas grįžimas

Trys lietuviai, kuriuos karo pradžia užklupo Petrapilyje (Leningrade), papasakojo redakcijai savo įspūdžius iš jų kelionės į tėvynę.

— Sekmadienį, birželio 22 d., buvome nuvykę į Peterhofą, buvusią caro vasaros rezidenciją pažiūrėti garsiųjų fontanų. Po 12 val. radijo garsiakalbis pranešė apie karo pradžią.

Tūkstantinė žmonių minia neparodė jokio susijaudinimo, mažiausio entuziazmo ar bent dirbtinio patoso. Kai grįžom į miestą, gyventojų didžiuma jau buvo apsikabinusi dujokaukėmis, lipdė papierium langus ir stovėjo eilėse prie maisto krautuvių.

Pirmąją karo dieną suomių lėktuvai bombardavo Kronštadto karo uostą, o naktį mėtė bombas į Leningrado uostą; buvo paskelbtas pirmas tikras oro puolimo aliarmas.

Pirmuoju traukiniu su dideliais sunkumais mums pavyko išvažiuoti; bilietą gavome ligi Vilniaus. Pskovo stotis buvo bombarduota prieš ateinant mūsų traukiniui. Pasiekęs Latvijos sieną, traukinys toliau nebeėjo. Ritupės stotyje laukėm ryto. Su dideliu pavojum vietiniais traukiniais pasiekėm Daugpilį.

Didžiausią paniką Daugpilyje buvo sukėlę pabėgėliai iš Lietuvos: gatvėse stovėjo autobusai ir automobiliai, restoranuose ir krautuvėse batėm ginkluotus jaunikliųs. Keletą kartų buvo skelbiamas aliarmas dėl vokiečių lėktuvų puolimų; gyventojai slajstėsi rūsiuose. Kiekviename žingsnyje milicija ir šnipai tikrino dokumentus. Po vieno tikrinimo mus sulaikė, nuvarė į milicijos valdybą ir jau rengėsi duoti ilgesnio „poilsio". Išgirdę vieno karininko pasigyrimą, kad vokiečiai visur atstumti nuo sienos, įtikinom miliciją, kad mums niekas netrukdo grįžti namo, ir išsigelbėjom iš kalėjimo. Daugiau Daugpilyje nenorėjom likti ir pėsti iškeliavom namo. Laimingai perėjom tiltą per Dauguvą ir Gryvą. Plente sutikom eiles pabėgėlių iš Zarasų, kurie degė. Prieš „srovę" eiti buvo labai pavojinga; teko sukti iš kelio į krūmus.

Lauko keliais laimingai pasiekėm Stelmužę, kur sutikom pirmuosius lietuvius — partizanus. Per miškus ir laukus, tarp ežerų, keliavom per karo frontą. Bolševikų kariuomenės nesutikom, tik smulkius jos likučius, galutinai demoralizuotus.

Pagaliau grįžom į plentą ir matėm galingosios armijos žygiavimą į rytus. Ūkininkai nepaprastai nuoširdžiai sutikdavo vokiečių karius. Mus nustebino nepaprasta tvarka ir drąsa. Keletą kartų buvo atskridę bolševikų bobonešiai, matėm kovą su jais; tuo tarpu kolonos keliavo toliau, nekreipdamos dėmesio į pavojų; tankų įgulos ramiai šildėsi saulėje!

Aplinkui dar ėjo kovos—bolševikų kariuomenės liekanų likvidavimas. Teko dar laukti keletą dienų, kol, pagaliau, pavyko — grįžti namo. Tokį laimingą grįžimą laikome tikru stebuklu.

VICHY. VII-7. E. Ministerio pirmininko pavaduotojas admirolas Darlanas iš Vichy išvyko į Paryžių.

ROMA. VII-8. E. Stefanio agentūros žiniomis iš Tanžero, du anglų lėktuvai, mėginę įskristi į ispanų sritį, buvo pabūklų ugnies priversti grįžti atgal.

ESTAI MASĖMIS BUVO IŠVEŽAMI

HELSINKIS. VII-7. ELTA. Trys estai, kurie dabar pro Stokholmą atvyko į Suomiją, pareiškė, kaip praneša laikraštis „Ilta Sanomat", kad visi estų vyrai nuo 16 iki 50 metų amžiaus sovietų buvo išvežti į frontą Besarabijoje ir Bukovinoje. Šeštadienį prieš karo pradžią ir sekmadienį, — pareiškė jie toliau, — buvo suimta 10.000 estų, iš jų 4.000 Taline.

Kokias jėgas bolševikai buvo sutraukę Vokietijai pulti

BERLYNAS. VII. 7. ELTA. Karinių pajėgų ir karinės politikos laikraštis „Deutsche Wehr" viename straipsnyje, pavadintame „Atsiskaitymas su bolševizmu" patiekia įdomių skaičių apie Sovietų Sąjungos pasiruošimą karui su Vokietija vokiečių sovietų draugiškumo ir sienų sutarties, veikimo metu, kurį Stalinas savo paskutinėje kalboje pavadino patogiu laiku pasiruošti karui su Vokietija. Kaip iš straipsnio paaiškėja, 1939 metų rugsėjo mėnesį prieš Vokietiją buvo sutrauktos 44 šaulių divizijos, 20 kavalerijos divizijų ir 3 motorizuotos ir tankų brigados. Tuo būdu iš viso maždaug 65 divizijos. Dar po metų, 1940 m. lapkričio 28 d., sovietai karui su Vokietija jau buvo paruošę 76 šaulių divizijas, 21 kavalerijos diviziją ir 17 motorizuotų bei tankų brigadų. Tuo būdu iš viso maždaug 106 divizijos. Dar po pusės metų, 1941 metų gegužės 15 d., karui su Vokietija buvo sutelkta 118 šaulių divizijų, 20 kavalerijos divizijų ir 40 motorizuotų ir tankų brigadų. Vadinasi, iš viso 158 divizijos. Straipsnyje primenama, kad Fiureris savo kalboje, pasakytoj birželio 22 d., kalbėjo apie 160 priešo divizijų, ir pasakė, kad į šį skaičių reikia žiūrėti „labai atsargiai", kadangi iki šiol sovietų kariuomenės telkimas prieš Vokietiją gana žymiai galėjęs padidėti. Galima vieną dalyką tvirtinti rašo toliau laikraštis, kad po 1941 m. gegužės 1 d. Sovietų Sąjunga prie mūsų sienos sutraukė žymias pajėgas. Juo didesnis numatomas atsiskaitymas, juo geriau. Tada, kaip sakoma, bus su sovietų karine galia visiškai pabaigta.

KAIP ATRODO LAUKAI PRIE LVOVO

STOCKHOLMAS. VII.7. ELTA. „Stockholms Tidningen" korespondentas Bertil Svahnstroemas praneša savo laikraščiui apie savo kelionę į vokiečių kariuomenės okupuotąjį Lvovą, kad jis, keliaudamas, matęs daug neišdirbtų laukų. Tas faktas rodąs, kad bolševikų valdomi Ukrainos valstiečiai nerodė didelio stropumo. Tačiau jau keletą dienų po vokiečių okupavimo laukuose buvo pradėta energingai dirbti. Gyventojai, atrodė, nepabėgo nuo karo, kaip kitur, kur vyko karo veiksmai, o pasiliko namie. Šiuo metu visur kaupiamos bulvės ir ravimi cukrinių runkelių laukai. Derlius atrodo būsiąs geras, ir kiek galima buvę matyti, niekur nebuvo sąmoningai sunaikintas, tik kai kuriuos laukus išmindžiojo žygiuojanti kariuomenė. Javai dar žali, ir todėl bolševikai, net ir norėdami, nebūtų galėję jų padegti. Tačiau sudeginta labai daug kaimų ir atskirų ūkių.

BRIUSELIS. VII-7. E. Taip pat ir flandrai su valonais nori dalyvauti kovoje prieš Sovietų Sąjungą. Čia bus sudaryti du savanorių junginiai — „flandrai" ir „valonai". Į juos įstoti jau paduota daug pareiškimų.

ZAGREBAS. VII-7. E. Vokietijos pasiuntinys Kasche Kroatijos užsienių reikalų ministeriui Dr. Lorkovičiui pranešė, kad Reicho vyriausybė pripažino Kroatijos rytų sieną su Serbija.

BERLYNAS. VII. 7. E. Čia patiriama, kad kovoje su „Bismarcku" nukentėjęs britų kovos laivas „Rodney" yra daugiau sužalotas negu buvo manoma. Amerikos specialistų nuomone, „Rodney" pataisyti reikės 2—3 mėnesių.

ISTANBULAS. VII-7. E. Žiniomis iš Damasko, nuo to miesto okupavimo karinės valdžios organai suėmė 500 žmonių. Tai daugiausia arabai, kurie priklauso nacionalinėms organizacijoms.

„Žaibo" spaustuvė Kaune, Duonelaičio 24; tel. 26616